

Kızıldere Definesi'ndeki Antoninler Dönemi İmparatoriçe Sikkelerinin Tipolojik İncelemesi

Typological Analysis of the Empress Coins of the Antonine Period in Kızıldere Hoard

Mehmet Kayhan MURAT

Kafkas Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Kars, Türkiye

Öz

Tarihinde birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış ülkemizin önde gelen şehirlerinden biri de Aydın İlidir. İlin kültürel zenginliği doğal olarak müzesine de yansımıştır. Bu bakımdan Aydın Arkeoloji Müzesi ülkemizin eser sayısı ve çeşitliliği bakımından hatırı sayılır müzeleri arasındadır. Bu çalışmada Aydın Arkeoloji Müzesi'ne 1990 yılında satın alma yoluyla kazandırılan bir Roma İmparatorluk Dönemi definesi olan Kızıldere Definesi'ndeki Antoninler Dönemi imparatoriçe sikkeleri ele alınmıştır. Dört imparatoriçenin kısa biyografileri ile birlikte 47 adet sikke incelenmiştir. Tamamı gümüşten darp edilen sikkeler MS 139 ile MS 182 yılları arasında tarihlenmekte ve imparatoriçeler hakkında önemli bilgiler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aydın, sikke, imparatoriçe, Roma

ABSTRACT

Aydın is one of the leading cities of our country, which has hosted many civilizations in its history. The cultural richness of the province is naturally reflected in its museum. In this respect, the Aydın Archeology Museum is among the remarkable museums of our country in terms of the number and diversity artifacts. In this study, the Empress coins of the Antonine Period in the Kızıldere Hoard, which is a Roman Imperial Period hoard brought to the Aydın Archeology Museum in 1990, are discussed. Along with the short biographies of the four empresses, 47 coins were examined. The coins, minted entirely of silver, are dated between AD 139 and AD 182 and provide important information about the empresses.

Keywords: Aydın, coin, empress, Rome

Giriş

Antik sikkeler arkeolojik verilerin tarihlendirilmesinde kesin bilgiler vermesi açısından arkeolojik materyaller arasında en önemli buluntular arasındadır. Buluntu şekilleri göz önüne alındığında, toplu halde bulunan sikkeler, antik sikkelerin tasniflenmesi ve dönemin sosyo-ekonomik yapısı hakkında eşsiz bilgiler içerir. Bu bağlamda define sikkeleri arkeologlar için ayrı bir öneme sahiptir. Buradan hareketle Kızıldere Definesi ve bu çalışmada ele alınacak Antoninler Dönemi imparatoriçe sikkeleri, sunacağı bilgiler açısından dönemine ışık tutan belgeler arasında yer alacaktır.

Aydın İli Nazilli İlçesine bağlı Kızıldere Köyü'nde, 1990 yılında bulunan define, bulunduğu köyden dolayı Kızıldere Definesi olarak adlandırılmıştır. Kızıldere Köyü Nazilli İlçesinin 19 km kuzeyinde, Aydın İli'nin 65 km kuzeydoğusunda yer almaktadır. M. Emin Pekel ve Birol Öztürk tarafından bulunan define, 09. 02. 1990 tarihinde Aydın Arkeoloji Müzesi tarafından satın alma yoluyla müze envanterine kazandırılmıştır. Müze yetkililerinin verdiği bilgiye göre, şahıslar defineyi bir seramik içerisinde bulduklarını ve kazı esnasında kırılan seramik parçalarını atıklarını ifade etmişlerdir¹.

Define toplamda 391 adet Roma İmparatorluk Dönemi sikkelerinden oluşmaktadır. Definedeki sikkeler 39 farklı imparator, imparatoriçe ve caesar'e aittir. Tamamı gümüş olan sikkeler *kistophorik tetradrahmi*, *denarius* ve *antoninianus* birimlerinde darp edilmiştir. Yaklaşık 229 yıllık tarih aralığına sahip olan define en erken tarihli sikke MS 41-42 tarihi ile Claudius (MS 41-54), en geç tarihli sikke MS 269-270 ile II. Claudius Gothicus (MS 268-270) Dönemi'ne tarihlenmektedir. En geç tarihli sikkeden yola çıkarak definenin muhtemel gömü tarihi MS 270 yılı ya da hemen sonrası olmalıdır.

Bu çalışmada Kızıldere Definesi'ndeki Antoninler Dönemi imparatoriçe sikkeleri tipolojik olarak değerlendirilmiştir. Roma İmparatorluk Tarihi'nde Antoninler Dönemi, Antonius Pius'un MS 138 yılında tahta geçmesiyle başlamıştır. Antoninler Hanedanlığı Dönemi'nde Roma tahtına Antonius Pius (MS 138-161),

Bu çalışma, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde devam eden "Kızıldere Definesi" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

Geliş Tarihi/Received: 12.01.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 03.04.2022

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Mehmet Kayhan MURAT
E-posta: kyhmrt@gmail.com

Cite this article: Murat, M. K. (2022). Typological analysis of the empress coins of the Antonine period in Kızıldere hoard. *Current Perspectives in Social Sciences*, 26(2), 169-178.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

1 Defineyi bulan şahıslara ulaşılmaya çalışılmış fakat Kızıldere köyü muhtarı Hüseyin Özdemir ile yapılan görüşmede şahıslardan M. Emin Pekel'in vefat ettiğini, Birol Öztürk'ü ise tanımadığını ve köyden olmadığını söylemiştir. Müzede iletişim bilgileri yer almadığı için Birol Öztürk'e bu yayının hazırlandığı sırada henüz ulaşılmamıştır.

Marcus Aurelius (MS 161-180), Lucius Verus (MS 161-169) ve Commodos (MS 177-192) egemen olmuştur. Commodos Dönemi, Antoninler Hanedanlığı'nın son ve en kötü dönemidir.

Dönemlerinin etkili figürleri arasında bulunan imparatoriçeler augusta unvanı ile taçlandırılmış ve adlarına sikke darp edilmiştir. Kızıldere Definesi'nde 47 sikke ile temsil edilen Antoninler Dönemi imparatoriçeleri hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Definede Yaşlı Faustina'nın 21, Genç Faustina'nın 16, Lucilla'nın 5 ve Crispina'nın 5 adet sikkesi bulunmaktadır. Kataloğu oluşturulan sikkeler ön yüz ve arka yüz tipleri ile lejantları, birim, çap ve ağırlıklarının yanında kalıp ilişkileri incelenerek, kendi içlerinde ön yüz lejantlarına göre gruplandırılarak verilecektir.

Yaşlı Faustina

Consül Marcus Annius Verus ve Rupilla Faustina'nın kızı Annia Galeria Faustina MS 90'lı yılların sonunun Ekim ayında İspanya'da doğmuştur. Soylu bir ailenin kızı olan Faustina'nın aile kökeni Ucubi'ye dayanmaktadır ve ailenin Traianus ile Hadrianus'un aileleriyle yakın ilişkileri vardır (Burns, 2007, s. 141). Faustina, MS 110 yılında yaklaşık 16 yaşındayken Antonius Pius ile evlenmiştir. İkilinin bu evlilikten Aurelia Fadilla ve Annia Galeria Faustina adlarında iki kız, Marcus Galerius ve Marcus Aurelius Fulvius adlarında iki erkek olmak üzere dört çocukları olmuştur ve çocuklardan sadece annesi ile aynı adı taşıyan Faustina yaşamıştır (Bunson, 1994, s. 208-209; Erol Özdizbay, 2019, s. 72; Lightman, M. & Lightman, B., 2000, s. 138;). Kocası Antonius Pius'un MS 138'de tahta geçmesiyle Faustina, augusta unvanını alarak döneminin en yüksek rütbeli Romalı kadını olmuştur. İmparatoriçe, Faustina Augusta unvanını aldıktan yaklaşık 3 yıl sonra MS 140/141'de ölmüştür. Ölümünün ardından İmparator Antonius Pius tarafından ve Senato kararıyla Consecratio ve Diva unvanı verilerek tanrılaştırılmasının yanı sıra Forum'da adına bir tapınak inşa edilmiştir (Lightman, M. & Lightman, B., 2000, s. 139; Mattingly, 1948, s. 147; Stevenson & Smith, 1889, s. 373). Faustina onuruna kocası tarafından Puellae Faustinae adı verilen yoksul kız çocuklarına yardım etmek amacıyla bir yardım kuruluşu da kurulmuştur (Erol Özdizbay, 2019, s. 76; Rawson, 2003, s. 61, 63).

Çalışmada Yaşlı Faustina'ya ait 21 sikke bulunmaktadır. İmparatoriçenin sikkeleri ön yüz lejantlarına göre 3 gruba ayrılmıştır. Birinci grup **FAVSTINA AVGVSTA** lejantı ile Katalog No. (Kat. No.) 1 ve 2'deki sikkelerdir. Faustina sikkelerinin ikinci ve en kalabalık grubunu **DIVA FAVSTINA** lejantı ile Kat. No. 3, 5-15, 17 ve 18'deki sikkeler oluşturmaktadır. Yaşlı Faustina sikkelerinin son grubu **DIVA AVGV FAVSTINA** ön yüz lejantı sikkeler ile Kat. No. 4, 16, 19, 20 ve 21'de yer almaktadır.

Ön yüzlerde Faustina'nın **AVGVSTA** unvanın yanı sıra, ölümünden sonra tanrılaştırıldığını belirten **DIVA** unvanı da yer almaktadır. Sikkelerin ön yüzlerinde imparatoriçenin giyimli büstü sağ profilden işlenmiştir. Saç yapısı olarak saçın kısmen örülüp baş üstünde hafifçe toplandığı görülmektedir.

Sikkelerin arka yüzlerinde tanrıçalar, personifikasyonlar, mimari öğeler ve hayvan figürleri betimlenmiştir. Arka yüz lejantlarında Kat. No. 3'te bulunan **AED DIV FAVSTINA** lejantı imparatoriçenin tanrılaştırıldığının bir başka kanıtıdır. Tanrılaştırılan imparatoriçelere verilen diğer bir unvan olan **CONSECRATIO**'yu Kat. No. 16-19'daki sikkelerde görmektediriz.

Tamamı *denarius* birimindeki sikkeler imparatorluğun merkezi darphanesi Roma'da basılmıştır. Darp tarihleri MS 138 ile MS 141 olan sikkeler, imparatoriçenin augusta unvanı aldıktan ve ölümünden hemen sonraki dönemde darp edilmişlerdir. Sikkelerin kalıpları incelendiğinde aynı ön yüz ve arka yüz kalıbı kullanılan sikkeler tespit edilmiştir. Ön yüz ve arka yüz kalıbı aynı olan sikkeler aşağıdaki gibidir.

Ön Yüz

Kalıp: Kat. No. 6, 7, 8 ve 10

2. Kalıp: Kat. No. 3 ve 17

3. Kalıp: Kat. No. 20 ve 21

Arka Yüz

1. Kalıp: Kat. No. 1 ve 2

2. Kalıp: Kat. No. 6 ve 7

3. Kalıp: Kat. No. 20 ve 21

Genç Faustina

Doğumu hakkında kesin bir tarih olmamakla birlikte MS 125-130 yıllarında doğduğu kabul edilen Annia Galeria Faustina, Antoninus Pius ve Yaşlı Faustina'nın kızıdır. Dönemin imparatoru Hadrianus'un isteğiyle L. Verus ile nişanlanmış, daha sonra babası Antonius Pius'un imparator olmasıyla nişan bozulmuş ve Pius'un evlat edindiği Marcus Aurelius ile 15 yaşındayken MS 145'te evlenmiştir (Bunson, 199, s. 209; Levick, 2014, s. 64; Özgan, 2013, s. 235). Faustina, annesi ile aynı adı taşıdığından dolayı Genç Faustina olarak adlandırılmıştır. MS 30 Kasım 147'de ilk çocuğu Domitia Faustina'nın doğmasıyla augusta unvanını alarak Roma'nın en güçlü kadını olmuş ve adına sikkeler basılmıştır (Burns, 2007, s. 157; Tekin, 1994, s. 38). Faustina'nın bu tarihten sonra iki kez ikiz olmak üzere 12 çocuğu daha olmuştur. Faustina kocasıyla birlikte Suriye gezisine katılmış ve Roma'ya dönüşte dağlık Tarsus'un Halala köyünde MS 175'de ölmüştür (Beckmann, 2011, s. 50; Stevenson & Smith, 1889, s. 375). Faustina ölümünün ardından Marcus Aurelius ve Senato tarafından tanrılaştırılarak Diva unvanını almıştır. Ayrıca imparatoriçenin öldüğü bölgede Faustinaopolis adında bir şehir kurulmuştur (Özgan, 2013, s. 236). Genç Faustina babası döneminde annesi onuruna kurulan yardım kuruluşunun devamlılığını sağlamış, ölümünden sonra da kocası ve kızı bu görevi üstlenmiştir.

Bu çalışmada Genç Faustina'nın 16 sikkesi bulunmaktadır. Yaşlı Faustina'da olduğu gibi Genç Faustina'nın sikkeleri de 3 gruptan oluşmaktadır. **FAVSTINAE AVGV PII AVGV FIL** lejantı birinci grubun tek sikkesi olup Kat. No. 22'de yer almaktadır. Genç Faustina sikkelerinin en kalabalık grubu **FAVSTINA AVGVSTA** lejantının olduğu Kat. No. 23 ile 34 arasındaki sikkelerden oluşmaktadır. İmparatoriçenin sikkelerine ait son grup, Kat. No. 35, 36 ve 37'de bulunan **DIVA FAVSTINA PIA** lejantlı sikkelerdir.

Genç Faustina'nın da annesi gibi augusta unvanını aldığını ve ölümünden sonra tanrılaştırıldığı sikkeler üzerinde görülmektedir. İmparatoriçe katalogda yer alan sikkeleri üzerinde giyimli ve sağ profilden verilmiştir. Saç, incelenen sikkelerde toplanarak başın arka kısmında topuz yapılmıştır.

Sikkelerin arka yüz lejantlarında ve tiplerinde tanrıçalara, personifikasyonlara ve bazı unvanlara yer verilmiştir. Yaşlı Faustina'da olduğu gibi Genç Faustina'nın Kat. No. 36 ve 37'deki sikkelerinde yer alan **CONSECRATIO** lejantı imparatoriçenin ölümünden sonra tanrılaştırıldığını göstermektedir.

Genç Faustina'nın sikkeleri MS 147 ile MS 180 yılları arasında darp edilmişlerdir. Tamamı *denarius* biriminde olan sikkeler, başkent Roma darphanesine aittirler. Genç Faustina sikkelerinin ön yüzleri farklı kalıplardan basılmıştır. Arka yüz kalıplarında ise sadece Kat. No. 31 ve 32'deki sikkeler aynı kalıptan üretilmiştir.

Lucilla

Marcus Aurelius ve Genç Faustina'nın kızı olan Annia Aurelia Galeria Lucilla MS 149'da dünyaya gelmiştir. Babasının isteğiyle MS 164 yılında Lucius Verus ile Efes'te evlenmiş ve bu evlilikten üç çocukları olmuştur (Lightman, M. & Lightman, B., 2000, s. 195; Tekin, 1994, s. 38). Lucilla, bu evlilikten sonra *augusta* unvanını almıştır. Lucius Verus'un MS 169'da Roma'ya dönüşte Kuzey İtalya'da ölmesinin ardından Marcus Aurelius tarafından kendisinden yaşça büyük olan Tiberius Claudius Pompeianus ile evlendirilmiş ve mutsuz bir evlilik yaşamıştır (Adkins, L. & Adkins, R. L., 1994, s. 25; Smith, 1873, s. 324-325;). Lucilla'nın bu evlilikten de çocukları olmuştur. Marcus Aurelius'un ölümünün ardından Roma tahtına Lucilla'nın kardeşi Commodus geçmiştir. Ancak Lucilla kardeşi Commodus ile çeşitli anlaşmazlıklara düşmüş ve ona karşı yapılan bir suikast planı içinde bulunmasından dolayı Capri'ye sürülmüş ve MS 182 yılında burada idam edilmiştir (Bunson, 1994, s. 331; Burns, 2007, s. 169).

Define içerisinde Lucilla, 5 sikke ile temsil edilmektedir. İki gruba ayrılan sikkelerin ilk grubunu, Kat. No. 38 ve 42'deki 2 sikke üzerinde görülen **LVCILLAE AVG ANTONINI AVG F** lejantı oluşturmaktadır. İmparatoriçeye ait Kat. No. 39, 40 ve 41'deki ikinci grup sikkelerin ön yüz lejantı ise **LVCILLA AVGVSTA** şeklindedir.

İmparatoriçeye ait 5 sikkenin ön yüz lejantı, Lucilla'nın *augusta* unvanını işaret etmektedir. Lucilla, sikkeler üzerinde kısmen örülerek başın arkasında toplanan saç ve giyimli büst tipi ile sağ profilden verilmiştir.

Lucilla sikkelerinin arka yüz tiplerinde en dikkat çeken katalogda başka örneği olmayan Kat. No. 42'de yer alan ve halkın yemini anlamına gelen çelenk içerisinde **VOTA PVBLICA** yazıttır. Bunun dışında arka yüz tiplerinde tanrıçalara yer verilmiştir.

MS 164 ile 167 yılları arasında basılan Lucilla sikkeleri, *denarius* biriminde olup merkezi darphane Roma'da darp edilmişlerdir. Kalıp ilişkileri incelendiğinde imparatoriçenin 5 sikkesinin ön ve arka yüzleri farklı kalıplara aittir.

Crispina

Doğumu ve yaşamı hakkında çok fazla bilgi olmayan Bruttia Crispina, Gaius Bruttius Praesens adlı bir consül'un kızıdır. Crispina MS 178 yılında Commodus ile evlendi ve bu evlilik sonrasında *augusta* unvanını aldı (Foss, 1990, s. 148; Stevenson-Smith, 1889, s. 295). İkiliğin bu evlilikten çocukları olmamıştır. Crispina kocasının kız kardeşi Lucilla'ya benzer kaderi yaşamıştır. İmparatoriçe, Commodus'a karşı yapılan ayaklanma ve suikast planları içerisinde yer almıştır. Crispina'nın ayrıca zina yaptığı yönünde iddialar ve buna ek suikast planlarına dahil olması onun MS 187'de Capri'ye sürülmesine ve burada öldürülmesine neden olmuştur (Levick, 2014: 151; Lightman, M. & Lightman, B., 2000, s. 100)

Katalogda 5 sikkesi yer alan Crispina'nın sikke grubu imparatoriçenin *augusta* unvanını aldığını belirten **CRISPINA AVGVSTA** lejantı ile tek gruptan oluşmaktadır.

Sikkelerin ön yüzünde imparatoriçenin giyimli büstü sağ profilden verilmiştir. Kat. No. 43, 44, 45 ve 47'deki sikkelerde kalın örgülerle örülen saç bandana yardımıyla başın arka kısmında tutturulmuştur. Kat. No. 46'daki sikkede saç ince örgülerle örülmüş ve yine başın arka kısmında toplanmıştır.

Sikkelerin arka yüzleri incelendiğinde daha önceki imparatoriçe sikkelerinde olduğu gibi yaygın kullanılan tipler görülürken, Kat. No. 43 ve 44'de bulunan sikkelerde uyum ve anlaşma anlamına gelen **CONCORDIA** lejantına ve tokalaşma sahnesine yer verilmiştir. Merkezi darphane Roma'da basılan sikkeler *denarius* biriminde darp edilmişlerdir. Kalıp ilişkileri incelendiğinde Crispina'ya ait beş sikkeden sadece Kat. No. 43 ve 44'deki sikkelerin ön yüzleri aynı kalıptan üretilmiştir.

Sonuç

Bu çalışma ile Kızıldere Definesinde yer alan Antoninler Dönemi imparatoriçe sikkelerinin tipolojik değerlendirilmesi amaçlanmıştır. İmparatoriçelere ait sikkelerde genelde hangi tiplerin yoğun olarak kullanıldığı ve bu tiplerle nelerin amaçlandığı üzerinde durulmuştur. İmparatoriçelerin Roma dünyasındaki rolü sikkelerden tespit edilmeye çalışılmıştır.

İncelenen sikkelerin en erken tarihlisi MS 139-141 yıllarına tarihlenen Kat. No. 1 ve 2'de yer alan Yaşlı Faustina sikkeleridir. Yaşlı Faustina 21 sikke ile çalışmanın en kalabalık grubunu oluşturmaktadır. En geç tarihli sikkeler MS 180-182'ye tarihlenen Kat. No. 43-47'deki Crispina sikkeleridir.

Ön yüz tiplerine bakıldığında bütün sikkelerde imparatoriçelerin büstleri giyimli verilmiştir. Örgülü ve örgüsüz farklı saç şekilleri görülürken birlikte, saç tüm sikkelerde baş arkasında veya üstünde toplanmıştır. Ön yüz tiplerinin tümünde büst, sağ profilden işlenmiştir.

Arka yüz tiplerinde tanrıçalar, personifikasyonlar, hayvan figürleri ve mimari öğeler yoğun kullanılan tipler arasındadır. Tanrıça Ceres, Kat. No. 9, 10, 11, 12, 15 ve 16'daki toplam 6 sikkede en çok görülen tanrıçadır. Hilaritas, en fazla görülen personifikasyon olup Kat. No. 28, 29, 39 ve 45'deki sikkelere işlenmiştir. En sık görülen hayvan figürü Roma İmparatoriçeleri ile özdeşleştirilen ölümsüzlüğün sembolü tavus kuşu, Kat. No. 1, 2, 8, 17, 18, 30, 36, 37 ve 46'daki sikkelerde görülmektedir. Kat. No. 3'deki tapınak, Kat. No. 42'deki çelenk içerisinde lejant ve Kat. No. 43 ile 44'deki uyum/anlaşma sikkeleri arka yüz tiplerindedir.

Sikkelerin ön yüz lejantları Roma İmparatorluğu'nda kadının önemli bir yeri olduğunu göstermektedir. İmparatoriçelere verilen unvanlar ile bir Romalı kadın ulaşabileceği en yüksek mertebeye ulaşmıştır. Bunun en açık örneği çalışmada yer alan birçok sikkenin ön yüzünde imparatoriçelerin adlarının önünde ya da arkasında yer alan **AVGVSTA** lejantıdır. Bu lejant kimi sikkelerde orijinal haliyle (**AVGVSTA**) verilirken bazılarında ise kısaltılarak (**AVG**) verilmiştir. İncelenen sikkelerin tarihlerine bakıldığında imparatoriçelerin **AVGVSTA** unvanını aldıktan sonra adlarına sikke basıldığını bu çalışmada da görmekteyiz. İmparatoriçelerin aldıkları başka bir unvan ise **DIVA** unvanı olup bu çalışmada sadece Yaşlı Faustina (Kat. No. 3 ile 21 arasındaki) ve Genç Faustina (Kat. No. 35, 36 ve 37) sikkelerinin üzerinde bulunmaktadır. **DIVA** unvanı imparatoriçelerin ölümünden sonra tanrılaştırıldığı anlamına gelmektedir. Bu durum bize **DIVA** unvanın yer aldığı sikkelerin imparatoriçelerin ölümünün ardından basıldıklarını göstermektedir.

İncelenen sikkelerin arka yüz lejantlarında görülen **CONSECRATIO** ölümünden sonra tanrılaştırılan imparatoriçelere verilen unvandır. Yaşlı Faustina'ya ait Kat. No. 16-19'daki sikkeler ile Genç Faustina'ya ait Kat. No. 36 ve 37'deki sikkelerde imparatoriçelerin öldükten sonra tanrılaştırıldığını gösteren **CONSECRATIO** unvanı görülmektedir. Yukarıda verilen unvanların dışında sikkelerin arka yüz lejantlarında da tanrıçalar, personifikasyonlar ve çeşitli unvanlar yer almaktadır.

Çalışmada yer alan sikkelerin tamamı gümüş madeninden darp edilmiştir. *Denarius* birimindeki 47 sikke imparatorluğun merkezi darphanesi Roma'da basılmıştır.

Kızıldere Definesi'ndeki Antoninler Dönemi imparatoriçe sikkelerinin incelendiği bu çalışmada imparatoriçelerin hayatları ve sikkeler üzerinden elde edilen bilgiler üzerinde durulmuştur. İncelenen sikkeler imparatoriçelerin imparatorlukta önemli bir yerde olduklarını göstermektedir. Hayatta iken aldıkları **AVGVSTA** unvanı ile dönemlerinin en yüksek mevkili kadını olmuşlardır. Anne kız olan Yaşlı ve Genç Faustina'lar öldükten sonra da **DIVA** ve **CONSECRATIO** unvanları ile tanrılaştırılmışlardır. Dönemin diğer iki güçlü kadını Lucilla ve Crispina ise Faustina'lar kadar şanslı olmayıp karıştıkları olaylar yüzünden öldürülmüş ve buna bağlı olarak da ölümlerinin ardından herhangi bir unvan almamışlardır. Sikkelerin darp tarihlerine bakıldığında Faustina'ların aksine Lucilla ve Crispina'nın tanrılaştırılmadıklarından dolayı ölümlerinden sonra adlarına sikke basılmamıştır.

Katalog

Yaşlı Faustina

Kat. No. 1

Roma, MS 139-141

Ö.y. (Ön yüzü): FAVSTINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.

A.y. (Arka yüzü): IVNONI REGINAE: Juno, ayakta, sola. Sağ elinde patera, sol elinde asa tutuyor, ayaklarının önünde tavus kuşu.

AR/Den, 3,34 gr., 18 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6126.

Ref.: RIC III, s. 68, 338; RSC II, s. 195, 215; BMCRE IV, s. 23, 136; Sear II, s. 279, 4669.

Kat. No. 2

Roma, MS 139-141

Ö.y.: FAVSTINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.

A.y.: IVNONI REGINAE: Juno, ayakta, sola. Sağ elinde patera, sol elinde asa tutuyor, ayaklarının önünde tavus kuşu.

AR/Den, 3,19 gr., 18 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6127.

Ref.: RIC III, s. 68, 338; RSC II, s. 195, 215; BMCRE IV, s. 23, 136; Sear II, s. 279, 4669.

Kat. No. 3

Roma, MS 141

Ö.y.: DIVA FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.

A.y.: AED DIV FAVSTINAE: Hexastyle tapınak önünde Faustina heykeli.

AR/Den, 3,41 gr., 18 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6134.

Ref.: RIC III, s. 69, 343; RSC II, s. 191, 1; BMCRE IV, s. 52, 339; Sear II, s. 268, 4573.

Kat. No. 4

Roma, MS 141

Ö.y.: DIVA AVG FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.

A.y.: AETERNITAS: Venüs, ayakta, sağa. Sağ eliyle saçını, sol elinde asa tutuyor.

AR/Den, 3,16 gr., 18 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6124.

Ref.: RIC III, s. 69, 346b; RSC II, s. 192, 41; BMCRE IV, s. 42, 280.

Kat. No. 5

Roma, MS 141

Ö.y.: DIVA FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.

A.y.: AETERNITAS: Fortuna, ayakta, sola. Sağ elinde küre, sol elinde dümen tutuyor.

AR/Den, 2,91 gr., 17 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6131.

Ref.: RIC III, s. 70, 348; RSC II, s. 191, 6; BMCRE IV, s. 55, 360; Tekin, s. 154, 566.

Kat. No. 6**Roma, MS 141****Ö.y.:** DIVA FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** AETERNITAS: Aeternitas, ayakta, sola. Sağ elinde küre, sol eliyle peçesini tutuyor. AR/Den, 3,45 gr., 18 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6132.**Ref:** RIC III, s. 70, 351; RSC II, s. 192, 32; BMCRE IV, s. 56, 373; Sear II, s. 268, 4578.**Kat. No. 7****Roma, MS 141****Ö.y.:** DIVA FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** AETERNITAS: Aeternitas, ayakta, sola. Sağ elinde küre, sol eliyle peçesini tutuyor. AR/Den, 3,44 gr., 19 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6133.**Ref:** RIC III, s. 70, 351; RSC II, s. 192, 32; BMCRE IV, s. 56, 373; Sear II, s. 268, 4578.**Kat. No. 8****Roma, MS 141****Ö.y.:** DIVA FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** AETERNITAS: Juno tahtının karşısında asa ve önünde tavus kuşu.AR/Den, 2,91 gr., 17 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6135.**Ref:** RIC III, s. 70, 353; RSC II, s. 192, 61; BMCRE IV, s. 57, 387; Sear II, s. 269, 4579.**Kat. No. 9****Roma, MS 141****Ö.y.:** DIVA FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** AVGVSTA: Ceres, ayakta, sola. Sağ elinde asa, sol elinde mısır koçanı tutuyor. AR/Den, 2,98 gr., 17 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6125.**Ref:** RIC III, s. 71, 358; RSC II, s. 193, 93; BMCRE IV, s. 57, 389; Sear II, s. 69, 4581.**Kat. No. 10****Roma, MS 141****Ö.y.:** DIVA FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** AVGVSTA: Ceres, ayakta, sola. Sağ elinde meşale, sol eliyle elbisesini tutuyor. AR/Den, 3,12 gr., 17 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6130.**Ref:** RIC III, s. 71, 362; RSC II, s. 194, 104; BMCRE IV, s. 60, 421.**Kat. No. 11****Roma, MS 141****Ö.y.:** DIVA FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** AVGVSTA: Ceres, ayakta, sola. Sağ elinde mısır koçanı, sol elinde asa tutuyor. AR/Den, 3,54 gr., 18 mm., ky. 12, **Müze Env. No.** 6122.**Ref:** RIC III, s. 71, 360; RSC II, s. 192, 78; BMCRE IV, s. 59, 408.**Kat. No. 12****Roma, MS 141****Ö.y.:** DIVA FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** AVGVSTA: Ceres, ayakta, sola. Sağ elinde mısır koçanı, sol elinde asa tutuyor. AR/Den, 3,21 gr., 17 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6123.**Ref:** RIC III, s. 71, 360; RSC II, s. 192, 78; BMCRE IV, s. 59, 408.**Kat. No. 13****Roma, MS 141****Ö.y.:** DIVA FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** AVGVSTA: Pietas, ayakta, sola. Sağ eli ile önündeki altar'a libasyon yapıyor, sol eli belinde. AR/Den, 3,24 gr., 17 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6121.**Ref:** RIC III, s. 72, 374; RSC II, s. 194, 124a; BMCRE IV, s. 63, 452; Tekin, s. 154, 567.**Kat. No. 14****Roma, MS 141****Ö.y.:** DIVA FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** AVGVSTA: Juno tahtının karşısında asa.AR/Den, 3,42 gr., 18 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6136.**Ref:** RIC III, s. 72, 377; RSC II, s. 194, 131; BMCRE IV, s. 64, 454; Sear II, s. 269, 4590.

Kat. No. 15**Roma, MS 141****Ö.y.:** DIVA FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** CERES: Ceres, ayakta, sola. Sağ elinde mısır koçanı, sol elinde meşale tutuyor.
AR/Den, 3,22 gr., 18 mm., ky. 12, **Müze Env. No.** 6129.**Ref.:** RIC III, s. 72, 378; RSC II, s. 194, 134; BMCRE IV, s. 64, 461.**Kat. No. 16****Roma, MS 141****Ö.y.:** DIVA AVG FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** CONSECRATIO: Ceres, ayakta, sola. Sağ elini havaya kaldırmış, sol elinde meşale tutuyor.
AR/Den, 3,40 gr., 17 mm., ky. 12, **Müze Env. No.** 6128.**Ref.:** RIC III, s. 72, 382a; RSC II, s. 195, 166; BMCRE IV, s. 45, 301.**Kat. No. 17****Roma, MS 141****Ö.y.:** DIVA FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** CONSECRATIO: Tavus kuşu, sağa, baş, sola.AR/Den, 2,87 gr., 17 mm., ky. 12, **Müze Env. No.** 6137.**Ref.:** RIC III, s. 73, 384; RSC II, s. 195, 175; BMCRE IV, s. 66, 473; Sear II, s. 270, 4594.**Kat. No. 18****Roma, MS 141****Ö.y.:** DIVA FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** CONSECRATIO: Tavus kuşu, sağa, baş, sola.AR/Den, 3,13 gr., 17 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6138.**Ref.:** RIC III, s. 73, 384; RSC II, s. 195, 175; BMCRE IV, s. 66, 473; Sear II, s. 270, 4594.**Kat. No. 19****Roma, MS 141****Ö.y.:** DIVA AVG FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** CONSECRATIO: Kartal, başı sola.AR/Den, 3,19 gr., 18 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6139.**Ref.:** RIC III, s. 73, 387; RSC II, s. 195, 180; BMCRE IV, s. 45, 303; Sear II, s. 270, 4595.**Kat. No. 20****Roma, MS 141****Ö.y.:** DIVA AVG FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** PIETAS AVG: Pietas, ayakta, sola. Sağ eliyle önündeki altar'a libasyon yapıyor, sol elinde kutu tutuyor.AR/Den, 3,69 gr., 18 mm., ky. 7, **Müze Env. No.** 6119.**Ref.:** RIC III, s. 74, 394a; RSC II, s. 196, 234; BMCRE IV, s. 46, 311.**Kat. No. 21****Roma, MS 141****Ö.y.:** DIVA AVG FAVSTINA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** PIETAS AVG: Pietas, ayakta, sola. Sağ eliyle önündeki altar'a libasyon yapıyor, sol elinde kutu tutuyor.AR/Den, 3,38 gr., 18 mm., ky. 12, **Müze Env. No.** 6120.**Ref.:** RIC III, s. 74, 394a; RSC II, s. 196, 234; BMCRE IV, s. 46, 311.**Kat. No. 22****Roma, MS 147-149****Ö.y.:** FAVSTINAE AVG PII AVG FIL: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** VENVS: Venüs, ayakta, sola. Sağ elinde elma, sol elinde dümen tutuyor.AR/Den, 3,62 gr., 18 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6183.**Ref.:** RIC III, s. 95, 517a; RSC II, s. 227, 266; BMCRE IV, s. 162, 1075; Tekin, s. 155, 571.**Kat. No. 23****Roma, MS 156-175****Ö.y.:** FAVSTINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** DIANA LUCIF: Diana ayakta, sola. İki eliyle meşale tutuyor.AR/Den, 2,86 gr., 18 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6191.**Ref.:** RIC III, s. 268, 674; RSC II, s. 223, 85; BMCRE IV, s. 397, 87; Sear II, s. 343, 5250.

Kat. No. 24**Roma, MS 156-175****Ö.y.:** FAVSTINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** FECVND AVGVSTAE: Fecunditas, ayakta, sola. Kucağında iki bebek ve iki yanında iki çocuk. AR/Den, 3,19 gr., 18 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6182.**Ref.:** RIC III, s. 268, 676; RSC II, s. 223, 95; BMCRE IV, s. 398, 89; Sear II, s. 343, 5251.**Kat. No. 25****Roma, MS 156-175****Ö.y.:** FAVSTINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** FECVNDITAS: Fecunditas, ayakta, sağa. Sağ elinde asa, sol elinde bebek tutuyor. AR/Den, 3,52 gr., 18 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6188.**Ref.:** RIC III, s. 269, 677; RSC II, s. 223, 99; BMCRE IV, s. 398, 91; Sear II, s. 343, 5252.**Kat. No. 26****Roma, MS 156-175****Ö.y.:** FAVSTINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** FORTVNAE MVLIBRI: Fortuna, oturuyor, sola. Sağ elinde dümen, sol elinde bereket boynuzu tutuyor.AR/Den, 2,87 gr., 17 mm., ky. 12, **Müze Env. No.** 6187.**Ref.:** RIC III, s. 269, 683; RSC II, s. 224, 107; BMCRE IV, s. 399, 96; Sear II, s. 343, 5253.**Kat. No. 27****Roma, MS 156-175****Ö.y.:** FAVSTINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** FORTVNAE MVLIBRI: Fortuna, oturuyor, sola. Sağ elinde dümen, sol elinde bereket boynuzu tutuyor.AR/Den, 3,21 gr., 18 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6190.**Ref.:** RIC III, s. 269, 683; RSC II, s. 224, 107; BMCRE IV, s. 399, 96.**Kat. No. 28****Roma, MS 156-175****Ö.y.:** FAVSTINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** HILARITAS: Hilaritas, ayakta, sola. Sağ elinde palmye dalı, sol elinde bereket boynuzu tutuyor.AR/Den, 3,32 gr., 18 mm., ky. 12, **Müze Env. No.** 6178.**Ref.:** RIC III, s. 269, 686; RSC II, s. 204, 111; BMCRE IV, s. 399, 100; Sear II, s. 343, 5254.**Kat. No. 29****Roma, MS 156-175****Ö.y.:** FAVSTINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** HILARITAS: Hilaritas, ayakta, sola. Sağ elinde palmye dalı, sol elinde bereket boynuzu tutuyor.AR/Den, 3,28 gr., 19 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6192.**Ref.:** RIC III, s. 269, 686; RSC II, s. 223, 111; BMCRE IV, s. 399, 100.**Kat. No. 30****Roma, MS 156-175****Ö.y.:** FAVSTINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** IVNO: Juno, oturuyor, sola. Sağ elinde patera, sol elinde asa tutuyor, ayaklarının önünde tavus kuşu.AR/Den, 3,13 gr., 18 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6177.**Ref.:** RIC III, s. 269, 689; RSC II, s. 224, 126; BMCRE IV, s. 400, 112.**Kat. No. 31****Roma, MS 156-175****Ö.y.:** FAVSTINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** SAECVLI FELICIT: Bir taht üstünde Commodus ve Antoninus, başlarının üstünde yıldız. AR/Den, 3,37 gr., 17 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6180.**Ref.:** RIC III, s. 271, 712; RSC II, s. 226, 191; BMCRE IV, s. 403, 139; Sear II, s. 344, 5260.

Kat. No. 32**Roma, MS 156–175****Ö.y.:** FAVSTINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** SAECVLI FELICIT: Bir taht üstünde Commodus ve Antoninus, başlarının üstünde yıldız. AR/Den, 3,21 gr., 17 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6181.**Ref.:** RIC III, s. 271, 712; RSC II, s. 226, 191; BMCRE IV, s. 403, 139.**Kat. No. 33****Roma, MS 156–175****Ö.y.:** FAVSTINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** SAECVLI FELICIT: Bir taht üstünde Commodus ve Antoninus, başlarının üstünde yıldız. AR/Den, 3,18 gr., 18 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6185.**Ref.:** RIC III, s. 271, 712; RSC II, s. 226, 191; BMCRE IV, s. 403, 139.**Kat. No. 34****Roma, MS 156–175****Ö.y.:** FAVSTINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** SALVS: Salus, oturuyor, sola. Sağ elindeki patera ile önünde bulunan altardaki yılı besliyor. AR/Den, 3,35 gr., 17 mm., ky. 11, **Müze Env. No.** 6186.**Ref.:** RIC III, s. 271, 714; RSC II, s. 226, 195; BMCRE IV, s. 404, 148; Sear II, s. 345, 5262.**Kat. No. 35****Roma, MS 176–180****Ö.y.:** DIVA FAVSTINA PIA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** AETERNITAS: Aeternitas, ayakta, baş sola. Sağ eliyle peçesini, sol elinde meşale tutuyor. AR/Den, 3,21 gr., 18 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6189.**Ref.:** RIC III, s. 273, 739; RSC II, s. 221, 1; BMCRE IV, s. 489, 706; Sear II, s. 338, 5212.**Kat. No. 36****Roma, MS 176–180****Ö.y.:** DIVA FAVSTINA PIA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** CONSECRATIO: Tavus kuşu.AR/Den, 3,43 gr., 18 mm., ky. 12, **Müze Env. No.** 6184.**Ref.:** RIC III, s. 273, 743; RSC II, s. 223, 70; BMCRE IV, s. 490, 712.**Kat. No. 37****Roma, MS 176–180****Ö.y.:** DIVA FAVSTINA PIA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** CONSECRATIO: Tavus kuşu, sağa, baş sola.AR/Den, 2,92 gr., 17 mm., ky. 6, **Müze Env. No.** 6179.**Ref.:** RIC III, s. 273, 744; RSC II, s. 223, 71; BMCRE IV, s. 490, 716.**Lucilla****Kat. No. 38****Roma, MS 164–166****Ö.y.:** LVCILLAE AVG ANTONINI AVG F: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** CONCORDIA: Concordia, oturuyor, sola. Sağ elinde patera tutuyor, sol kolunu sandalyeye yaslamış, kolunun altında spes heykeli ve altta bereket boynuzu.AR/Den, 3,28 gr., 19 mm., ky. 12, **Müze Env. No.** 6203.**Ref.:** RIC III, s. 274, 758; RSC II, s. 233, 6a; BMCRE IV, s. 427, 306; Sear II, s. 368, 5479.**Kat. No. 39****Roma, MS 166–169****Ö.y.:** LVCILLA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** HILARITAS: Hilaritas, ayakta, sola. Sağ elinde palmye dalı, sol elinde bereket boynuzu tutuyor.AR/Den, 2,99 gr., 17 mm., ky. 12, **Müze Env. No.** 6206.**Ref.:** RIC III, s. 275, 769; RSC II, s. 233, 28; BMCRE IV, s. 431, 338; Sear II, s. 369, 5484.**Kat. No. 40****Roma, MS 166****Ö.y.:** LVCILLA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** IVNONI LVCINAE: Juno, oturuyor, sola; Sağ elinde çiçek, sol elinde çocuk tutuyor.AR/Den, 3,18 gr., 19 mm., ky. 2, **Müze Env. No.** 6201.**Ref.:** RIC III, s. 275, 770; RSC II, s. 233, 36; BMCRE IV, s. 431, 342; Sear II, s. 369, 5486.

Kat. No. 41**Roma, MS 164–166****Ö.y.:** LVCILLAE AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** VENVS: Venüs, ayakta, sola. Sağ elinde elma, sol elinde asa tutuyor.AR/Den, 3,14 gr., 17 mm., ky. 12, **Müze Env. No.** 6205.**Ref.:** *RIC III*, s. 276, 785; *RSC II*, s. 234, 71; *BMCRE IV*, s. 445, 432.**Kat. No. 42****Roma, MS 164****Ö.y.:** LVCILLAE AVG ANTONINI AVG F: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** VOTA PVBLICA: Çelenk içinde yazıt.AR/Den, 3,42 gr., 18 mm., ky. 12, **Müze Env. No.** 6202.**Ref.:** *RIC III*, s. 276, 791; *RSC II*, s. 234, 98; *BMCRE IV*, s. 429, 329; *Sear II*, s. 370, 5494.**Crispina****Kat. No. 43****Roma, MS 180–182****Ö.y.:** CRISPINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** CONCORDIA: Tokalaşma sahnesi.AR/Den, 2,95 gr., 17 mm., ky. 1, **Müze Env. No.** 6220.**Ref.:** *RIC III*, s. 399, 279; *RSC II*, s. 255, 9; *BMCRE IV*, s. 693, 29; *Sear II*, s. 421, 5998.**Kat. No. 44****Roma, MS 180–182****Ö.y.:** CRISPINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** CONCORDIA: Tokalaşma sahnesi.AR/Den, 3,28 gr., 16 mm., ky. 12, **Müze Env. No.** 6221.**Ref.:** *RIC III*, s. 399, 279; *RSC II*, s. 255, 9; *BMCRE IV*, s. 693, 29; *Sear II*, s. 421, 5998.**Kat. No. 45****Roma, MS 180–182****Ö.y.:** CRISPINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** HILARITAS: Hilaritas, ayakta, sola. Sağ elinde palmye dalı, sol elinde bereket boynuzu tutuyor.AR/Den, 3,23 gr., 17 mm., ky. 12, **Müze Env. No.** 6217.**Ref.:** *RIC III*, s. 399, 282; *RSC II*, s. 255, 18; *BMCRE IV*, s. 695, 40; *Sear II*, s. 422, 6000.**Kat. No. 46****Roma, MS 180–182****Ö.y.:** CRISPINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** IVNO: Juno, ayakta, sola. Sağ elinde patera, sol elinde asa tutuyor, ayaklarının önünde tavus kuşu.AR/Den, 2,79 gr., 18 mm., ky. 12, **Müze Env. No.** 6219.**Ref.:** *RIC III*, s. 399, 283; *RSC II*, s. 255, 21; *BMCRE IV*, s. 695, 41; *Sear II*, s. 422, 6001.**Kat. No. 47****Roma, MS 180–182****Ö.y.:** CRISPINA AVGVSTA: İmparatoriçenin giyimli büstü, sağa.**A.y.:** VENVS: Venüs, ayakta, sola. Sağ elinde elma, sol eliyle elbisesini tutuyor.AR/Den, 2,95 gr., 18 mm., ky. 12, **Müze Env. No.** 6218.**Ref.:** *RIC III*, s. 399, 286a; *RSC II*, s. 255, 35; *BMCRE IV*, s. 696, 44; *Sear II*, s. 421, 5992.**Hakem Değerlendirmesi:** Dış bağımsız.**Çıkar Çatışması:** Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.**Finansal Destek:** Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.**Peer-review:** Externally peer-reviewed.**Declaration of Interests:** The author declares that they have no competing interests.**Funding:** The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Adkins, L., & Adkins, R. A. (1994). *Handbook to Life in Antich Rome*. Facts On Life.
- Beckmann, M. (2011). *The Column Of Marcus Aurelius*. The University Of North Carolina Press. [\[Crossref\]](#)
- Bunson, M. (2007). *Encyclopedia of The Roman Empire*. Facts On File.
- Burns, J. (2007). *Great Women of Imperial Rome Mothers and Wives of the Caesars*. Routledge. [\[Crossref\]](#)
- Erol Özdizbay, A. (2019) "Faustina'nın Kızları", İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi, 19, 71-82. [\[Crossref\]](#)
- Foss, C. (1990). *Roman Historical Coins*. Seaby.
- Levick, M. B. (2014). *Faustina I and II: Imperial Women of the Golden Age*. Oxford University Press. [\[Crossref\]](#)
- Lightman, M., & Lightman, B. (2000). *A to Z of Ancient Greek and Roman Women*. Facts On File.
- Mattingly, H., & Sydenham, A. (1930). *The Roman Imperial Coinage Vol. III Antoninus Pius to Commodus*. Spink and Son Ltd.
- Mattingly, H. (1940). *Coins of the Roman Empire in the British Museum, Vol. IV Antoninus Pius to Commodus*. The British Museum Printed.
- Mattingly, H. (1948). The Consecration of Faustina the Elder and Her Daughter. *The Harvard Theological Review*, 41(2), 149-151. [\[Crossref\]](#)
- Özgan, R. (2013). *Roma Portre Sanatı II*. Ege Yayınları.
- Rawson, B. (2003). *Children and Childhood in Roman Italy*. Oxford University Press.
- Seaby, H. A. (1954). *Roman Silver Coins Vol. II*. Seaby.
- Sear, D. R. (2002). *Roman Coins and Their Values Vol II*. Spink and Son Ltd. [\[Crossref\]](#)
- Smith, W. (1873). *Dictionary of Greek and Roman Biography and Mythology Vol. III*. London.
- Stevenson, W. S., & Smith, R. C. (1889). *A Dictionary of Roman Coins*. George Bell and Sons.
- Tekin, O. (1994). *Yapı Kredi Koleksiyonu Grek ve Roma Sikkeleri*. Yapı Kredi Yayınları.